

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 stycznia 2017 roku ( (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1988 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887), dokonał z urzędu przeliczenia wysokości emerytury J. J. od dnia 1 lutego 2017 roku.

(decyzja – k. 37 akta ZUS)

Decyzją z dnia 25 stycznia 2017 roku ( (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1424 ze zm.), dokonał z urzędu ustalenia wysokości świadczeń wypłacanych w zbiegu od dnia 1 lutego 2017 roku dla J. J.. Jednocześnie organ rentowy stwierdził nieprawidłowości związane z wysokością renty z tytułu wypadku przy pracy. Według ustaleń organu rentowego świadczenie od 1 marca 2015 roku było wypłacane w zawyżonej wysokości.

(decyzja – k. 39 akta ZUS)

Od powyższych decyzji pełnomocnik J. J. złożył odwołanie w dniu 10 kwietnia 2017 roku wnosząc o zmianę zaskarżonych decyzji poprzez ustalenie wysokości emerytury oraz renty, a tym samym świadczenia pozostającego w zbiegu, na podstawie decyzji z dnia 1 marca 2015 roku ( (...)) oraz z dnia 1 marca 2016 ( (...)).

W odwołaniu podniesiono wadliwość decyzji organu rentowego ze względu na naruszenie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, jak również naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie.

Zwrócono uwagę, iż przedmiotowe decyzje organu rentowego nie zawierały uzasadnienia oraz wyjaśnienia głównych motywów, co do podjętego rozstrzygnięcia w sprawie.

Wniesiono również o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania według norm przepisanych.

(odwołanie – k. 2 – 6, decyzja – k. 27 akta ZUS, decyzja – k. 29 akta ZUS)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Jednocześnie odpowiedź organu rentowego zawierała przedstawienie stanu faktycznego oraz uzasadnienie prawne dotyczące podjętego rozstrzygnięcia.

(odpowiedź – k. 9 – 12)

Decyzją z dnia 20 lutego 2017 roku ( (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, uchylił decyzję z dnia 1 marca 2015 roku ( (...)) oraz decyzję z dnia 1 marca 2016 roku ( (...)). Organ rentowy jednocześnie dokonał ponownego ustalenia wysokości przysługujących wnioskodawcy świadczeń z tytułu prawa do emerytury oraz prawa do renty, w związku z wypadkiem przy pracy, ze względu na nieprawidłową wysokość niniejszych świadczeń na podstawie uchylonych decyzji. Powyższe nieprawidłowości miały wynikać z błędów systemu komputerowego.

(decyzja – k. 44 akta ZUS, decyzja – k. 27 akta ZUS, decyzja – k. 29 akta ZUS)

Od powyższej decyzji odwołanie złożył pełnomocnik wnioskodawcy wnosząc jednocześnie o połączenie niniejszej sprawy wraz ze sprawą wywołaną wniesieniem odwołania w sprawie decyzji z dnia 25 stycznia 2017 roku ( (...)) oraz decyzji z dnia 25 stycznia 2017 roku ( (...)) ze względu na tożsamy stan faktyczny i prawny rozpoznawanych spraw.

(odwołanie – k. 2 – 4 akta sprawy nr VIII U 771/17, decyzja – k. 37 akta ZUS, decyzja – k. 39 akta ZUS)

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wnioskodawcy wniósł o jego oddalenie oraz rozpoznanie odwołania wraz z odwołaniem od decyzji z dnia 25 stycznia 2017 roku ( (...)) oraz decyzji z dnia 25 stycznia 2017 roku ( (...)).

(odwołanie – k. 7 – 10 akta sprawy nr VIII U 771/17, decyzja – k. 37 akta ZUS, decyzja – k. 39 akta ZUS)

Dnia 25 kwietnia 2017 roku, na podstawie art. 219 Kodeksu postępowania cywilnego, Sąd Okręgowy w Łodzi postanowił, na posiedzeniu niejawnym, aby rozpoznać łącznie sprawy o sygnaturze akt VIII U 771/17 oraz VIII 741/17 pod numerem VIII U 741/17.

(postanowienie – k. 13 akta sprawy nr VIII U 771/17)

Na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(protokół rozprawy – k. 76)

Ze strony organu rentowego wpłynął do Sądu Okręgowego w Łodzi głos do protokołu zawierający w swej treści uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi w sprawie o tożsamym stanie faktycznym.

(głos do protokołu – k. 78)

### **Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny**

J. J. urodził się (...). Z uwagi na wypadek przy pracy, któremu ubezpieczony uległ w dniu 30 września 1987 roku, została mu przyznana renta inwalidzka z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 28 marca 1988 roku, od wyczerpania zasiłków chorobowych, na podstawie wniosku ubezpieczonego z dnia 18 lutego 1988 roku. W następstwie powyższego wypadku przy pracy J. J. został zakwalifikowany do trzeciej grupy inwalidzkiej. Podstawę wymiaru renty stanowił przeciętny miesięczny zarobek, po potrąceniu podatku od wynagrodzeń i składki na cele emerytalne, osiągnięty w okresie od 1 lutego 1987 do 31 stycznia 1988 roku, czyli kwota 51498 zł.

Ze względu na przynależność do trzeciej grupy inwalidzkiej wysokość renty wypłacanej ubezpieczonemu wyniosła 38630 zł, czyli 75% podstawy wymiaru renty. Wysokość renty wielokrotnie podlegała waloryzacji.

(protokół nr (...) r. ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy –

k. 9 akta ZUS, decyzja – k. 15 akta ZUS, decyzje – k. 28 – 29, 38 – 40, 42 – 43, 46 – 57, 62, 65, 68, 70 – 71, 73, 76 – 77 akta ZUS)

4 grudnia 2014 roku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, I Oddział w Ł., wpłynął wniosek J. J. o przyznanie emerytury. Na podstawie przedmiotowego wniosku organ rentowy wydał decyzję o przyznaniu emerytury od dnia 1 grudnia 2014 roku. Wysokość świadczenia została ustalona w wysokości 2297,82 zł. Jednocześnie organ rentowy ustalił wysokość świadczeń wypłacanych w zbiegu na podstawie decyzji z dnia 18 grudnia 2014 roku od dnia 1 grudnia 2014 roku. Wysokość świadczeń została ustalona w następującej wysokości:

- renta w wysokości 50%, tj. 850,98 zł

- emerytura w wysokości 100%, tj. 2297,82 zł

(wniosek o emeryturę – k. 1 akta ZUS, decyzja – k. 15 oraz 19 akta ZUS, decyzja – k. 17 akta ZUS)

1 marca 2015 roku, na podstawie decyzji organu rentowego o waloryzacji emerytury, wysokość świadczenia od dnia wydania decyzji wzrosła o 36 zł do kwoty 2333,82 zł.

Łączna wysokość świadczeń w zbiegu określona została w decyzji z dnia 1 marca 2015 roku. Zgodnie z treścią powyższej decyzji, wysokość renty po waloryzacji od dnia 1 marca 2015 roku wyniosła 22526,81 zł. W przedmiotowej decyzji organ rentowy przyjął błędną podstawę wymiaru renty w wysokości 75089,36 zł. Nieprawidłowa podstawa wymiaru renty została powielona w decyzji dotyczącej waloryzacji renty z dnia 1 marca 2016 roku, której wysokość została ustalona w wysokości 22.580,87 zł. Wysokość emerytury po waloryzacji wyniosła 2339,42 zł.

(decyzja – k. 27 akta ZUS, decyzja – k. 29 akta ZUS, decyzja – k. 31 akta ZUS, decyzja – k. 34 akta ZUS)

25 stycznia 2017 roku organ rentowy dokonał przeliczenia wysokości przyznawanych świadczeń. Na podstawie powyższej decyzji, od 1 lutego 2017 roku wysokość emerytury wnioskodawcy wyniosła 2297,82 zł. Zgodnie z decyzją z 25 stycznia 2017 roku o ustaleniu świadczeń w zbiegu organ rentowy dokonał ponownego przeliczenia wysokości renty.

W wyniku analizy akt ustalono, iż wysokość renty od 1 grudnia 2014 roku wyniosła 850,98 zł. Następnie, z uwagi na waloryzację świadczenia, jego wysokość wyniosła:

- od 1 marca 2015 roku – 873,28 zł

- od 1 marca 2016 roku – 875,37 zł

Jednocześnie organ rentowy stwierdził nieprawidłowości w zakresie wypłacanych świadczeń od 1 marca 2015 roku ustalając, iż były one wypłacane w zawyżonej wysokości.

Wnioskodawca został również poproszony o osobisty kontakt w sprawie wypłaconych świadczeń, zgodnie z wystosowanym pismem z dnia 25 stycznia 2017 roku.

(decyzja – k. 37 akta ZUS, decyzja – k. 39 akta ZUS, pismo – k. 42 akta ZUS)

Na podstawie decyzji z dnia 20 lutego 2017 roku organ rentowy uchylił decyzję z dnia 1 marca 2015 roku oraz decyzję z dnia 1 marca 2016 roku w sprawie waloryzacji renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

(decyzja – k. 44 akta ZUS)

Wnioskodawca nigdy nie zakwestionował wysokości otrzymywanych świadczeń, które były mu wypłacane na podstawie decyzji o waloryzacji renty i wysokości świadczeń

w zbiegu z 1 marca 2015 roku oraz z 1 marca 2016 roku. Przez prawie dwa lata otrzymywał świadczenie w kwocie ponad 20 tysięcy złotych miesięcznie. Wcześniej nie miał znacząco wyższej waloryzacji świadczenia.

Wnioskodawca uznał, że świadczenie jest prawidłowo naliczone, bowiem otrzymał PIT za 2015 i 2016 rok, w których to dokumentach wskazano faktycznie otrzymane przez niego świadczenia jako dochód. Uznał więc, że wszystko jest w porządku.

Gdy wnioskodawca stawiał się na wezwanie ZUS, to usłyszał, że otrzymywał zawyżone świadczenie, zaś winę za to ponosi ZUS. Nie powiedziano mu jednak, czy był to wynik błędu ludzkiego, czy technicznego.

Wnioskodawca początkowo nie wydawał pieniędzy, ale gdy otrzymał roczne rozliczenie – PIT, to pieniądze zużył.

(przesłuchanie wnioskodawcy k 75)

### **Sąd Okręgowy zważył, co następuje**

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.), prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które miały wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość.

Powyższy przepis określa przesłanki warunkujące możliwość ponownego ustalenia wysokości świadczeń. W przedmiotowej sprawie istota problemu sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy w przedstawionym stanie faktycznym pojawiły się nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, a które miały wpływ na wysokość świadczenia.

Należy zatem odnieść się do stanowiska, jakie zostało przedstawione przez Sąd Najwyższy

w wyroku z dnia 26 lipca 2013 roku, zgodnie z którym pojęcie nowych okoliczności należy odnieść także do okoliczności ustalonych w wyniku następczego postępowania wyjaśniającego, a nie wyłącznie do okoliczności faktycznych. Ponadto, art. 114 ust. 1 ustawy stanowi gwarancję, iż decyzje organu rentowego będą odzwierciedleniem sytuacji prawnej zainteresowanych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2013 roku, III UK 145/12, Legalis nr 787678). Istotna jest zatem możliwość zweryfikowania ustaleń dokonanych przez organ rentowy w celu wyeliminowania z obrotu prawnego decyzji nieodpowiadających prawu. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 listopada 2016 roku,

decyzje organu rentowego w zakresie potwierdzenia uprawnień przysługujących ubezpieczonemu z mocy prawa mają charakter wyłącznie deklaratoryjny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2016 roku, II UK 416/15, Legalis nr 1555632).

W konsekwencji, nawet prawomocna decyzja organu rentowego, nie ma charakteru konstytutywnego. Ubezpieczony nie nabywa prawa do świadczeń na podstawie decyzji organu rentowego, lecz na podstawie przepisów prawa materialnego, z mocy samego prawa przy spełnieniu przesłanek ustawowych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 października 2017 roku, III AUa 1513/16).

Odnosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego sprawy należy stwierdzić,

iż organ rentowy w sposób prawidłowy dokonał ponownego ustalenia wysokości świadczeń przysługujących ubezpieczonemu na podstawie dyspozycji art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. Jednocześnie nie zasługuje na uwzględnienie argumentacja przedstawiona przez pełnomocnika wnioskodawcy w zakresie naruszenia przez organ rentowy przepisów prawa materialnego, tj. art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej. W odwołaniu wskazano, że w sprawie nie przedłożono nowych dowodów, jak również nie zostały ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem przedmiotowej decyzji mające wpływ na prawo do świadczeń bądź ich wysokość. Trudno przychylić się do przedstawionej argumentacji. W przedmiotowej sprawie ujawniły się nowe okoliczności w zakresie przyjęcia błędnej podstawy do wyliczenia świadczenia z tytułu renty ze względu na wypadek przy pracy. Przyjęcie, iż są to nowe okoliczności sprawy stwarza podstawy do stwierdzenia, iż przesłanki określone

w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej zostały spełnione. Ponadto, jak wskazuje Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 października 2015 roku, w zakresie ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, ale nieuwzględnionych przez organ rentowy, nie ma znaczenia czy organ rentowy nie uwzględnił ich ze względu na własne zaniedbanie bądź też z winy strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 roku, I UK 461/14, L. nr (...)). Z uwagi na fakt, iż decyzje organu rentowego mają charakter deklaratoryjny należy zauważyć, iż organ rentowy winien dokonać ponownego ustalenia wysokości świadczeń w razie wykrycia nieprawidłowości w tym zakresie. Nie można jednak przychylić się do żądań przedstawionych przez pełnomocnika ubezpieczonego, aby świadczenia nadal były wypłacane na podstawie oczywiście wadliwej decyzji organu rentowego. Nie ulega wątpliwości, iż decyzje dotyczące wysokości świadczenia rentowego, a w konsekwencji świadczeń w zbiegu, z dnia 1 marca 2015

roku oraz z dnia 1 marca 2016 roku nie odpowiadają prawu, dlatego dalsze ich funkcjonowanie w obrocie prawnym nie znajduje podstaw do uwzględnienia. Ze względu na deklaratoryjny charakter decyzji organu rentowego, po ponownym ustaleniu wysokości świadczenia rentowego oraz świadczeń

w zbiegu, organ dokonał jedynie potwierdzenia wysokości świadczeń ubezpieczonego, które przysługują mu z mocy prawa a nie na podstawie decyzji z dnia 1 marca 2015 roku

oraz z 1 marca 2016 roku. Warto również odnieść się do wyroku Sądu Apelacyjnego

w B. z dnia 20 października 2015 roku, zgodnie z którym organy władzy publicznej mają prawo do weryfikacji błędów, nawet wynikających z własnych zaniedbań.

Sąd Apelacyjny podkreśla dwie kwestie – po pierwsze należy przeciwdziałać sytuacjom,

w którym dochodziłoby do bezpodstawnego wzbogacenia przez osoby pobierające świadczenia, którym nie powinny one przysługiwać. Po drugie, istotna jest kwestia uczciwości wobec innych osób korzystających z systemu zabezpieczenia społecznego

(por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 października 2015 roku, III AUa 335/15, Legalis nr 1378328).

Sąd Okręgowy jednocześnie przychylił się do przytoczonej linii orzeczniczej w zakresie interpretacji przesłanek z art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Kolejną kwestią, która została podkreślona w odwołaniu jest uznanie przez organ rentowy, iż renta pozostaje w związku z wypadkiem w drodze do pracy, gdy w rzeczywistości był to wypadek przy pracy. Po analizie decyzji organu rentowego dotyczących prawa do renty należy zauważyć, iż określenie związane z wypadkiem w drodze do pracy, zamiast wypadku przy pracy, użyte zostało wyłącznie w decyzji z dnia 25 stycznia 2017 roku ( (...)). W żadnej z decyzji organ rentowy nie zakwestionował, iż ubezpieczony uległ wypadkowi przy pracy. Powyższe znajduje oparcie zarówno w decyzji o przyznaniu renty, jak również w decyzji z dnia 20 lutego 2017 roku, gdzie organ rentowy używa prawidłowo określenia „wypadku przy pracy”. Ponadto, w odpowiedzi na odwołanie organ rentowy nie kwestionuje kwalifikacji zaistniałego wypadku. W tym kontekście należy stwierdzić, iż informacja dotycząca wypadku w drodze do pracy, zawarta w decyzji z dnia

25 stycznia 2017 roku stanowiła wyłącznie oczywistą omyłkę pisarską.

W zakresie podniesionego przez pełnomocnika ubezpieczonego zarzutu naruszenia przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, tj. art. 7, art. 77 § 1, art. 80 oraz

art. 107 § 3 w decyzjach z dnia 25 stycznia 2017 roku ( (...) oraz (...)) Sąd Okręgowy stwierdza, iż nie zasługuje on na uwzględnienie.

Zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia

22 stycznia 2013 roku, do kognicji sądu powszechnego nie należy dokonywanie kontroli legalności decyzji administracyjnych, ale merytoryczne orzekanie w przedmiocie powierzonych spraw. W konsekwencji, zakres badania sprawy przez sąd powszechny wynika z przedmiotu postępowania czyli sprawy rozstrzygniętej przedmiotową decyzją (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 stycznia 2013 roku, VI ACa 1024/12, L.

nr (...)). W związku z powyższym, Sąd Okręgowy nie jest właściwy do badania, czy organ rentowy w toku postępowania administracyjnego kierował się zasadą prawdy obiektywnej, bądź czy w sposób wyczerpujący zebrał i rozpatrzył cały materiał dowodowy oraz czy wziął pod uwagę całokształt materiału dowodowego w sprawie. Nie jest również kognicją sądu powszechnego badanie, czy przedstawiona w decyzji podstawa prawna i faktyczna jest wyczerpująca dla jej adresata.

Sąd Okręgowy podkreśla również, opierając się w tej kwestii na zeznaniach strony,

iż ubezpieczony nigdy nie zakwestionował wysokości otrzymywanych świadczeń.

Należy podkreślić, że w decyzji z dnia 4 marca 2014 roku, jako podstawa wymiaru renty wskazana została kwota 2836,59 zł natomiast w decyzji z dnia 1 marca 2015 roku błędnie wskazano, iż jest to kwota 75089,36 zł. Zgodnie z pouczeniem dołączonym do przedmiotowej decyzji ubezpieczony był obowiązany powiadomić organ rentowy o wszelkich okolicznościach wpływających na prawo lub wysokość świadczeń. Ubezpieczony został także pouczone o konsekwencjach wynikających z pobierania świadczenia nienależnego oraz obowiązku jego zwrotu. Przy tak dużej dysproporcji między świadczeniem należnym

a wypłaconym, Sąd Okręgowy nie podziela argumentacji przedstawionej przez ubezpieczonego, a dotyczącej braku zastrzeżeń co do wysokości otrzymywanych świadczeń oraz przekonaniu o prawidłowości obliczeń organu rentowego. W przedstawionym stanie faktycznym nie jest możliwe, aby wzrost wysokości świadczenia z kilkuset złotych na kilkadziesiąt tysięcy nie wzbudził u ubezpieczonego żadnych podejrzeń.

Zasady współżycia społecznego, doświadczenie życiowe oraz znajomość funkcjonowania funduszu ubezpieczeń społecznych obligowały ubezpieczonego do wyjaśnienia okoliczności przyznania świadczenia rentowego w wysokości znacznie przewyższającej przeciętne świadczenia otrzymywane dotychczas przez ubezpieczonego, jak również przez innych korzystających ze świadczeń z systemu.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 1 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.